

förslag till sådan ändring af § 58 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 att ej mindre för de hemman eller hemmansdelar, hvilka staten från enskilda personer inköpt och förvandlat till kronoparker, än äfven för de jordbruksdomäner eller de delar af sådana, af hvilka kronoparker blifvit bildade, fyrktal skall med hänsyn till kommunalutskylders utgörande påföras efter det belopp, som, derest bevillning för nämnda fastigheter skulle enligt gällande bevillningsförordning utgå, på grund af taxeringsvärdet svarar mot sådan bevillning.

Stockholm den 22 april 1892.

Med undersåtlig vördnad.

N:o 34.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 22 april 1892.
 — — — — Andra Kammaren den 27 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsordningen.

(Konstitutionsutskottets utlåtande n:o 3 och memorial n:o 6.)

Till Konungen.

Riksdagen får hos Eders Kongl. Maj:t anmäla, att vid behandling af Eders Kongl. Maj:ts proposition af den 29 sistlidne januari med förslag till ändrad lydelse af §§ 6, 13, 15, 16, 22 och 28 riksdagsord-

ningen, Riksdagen funnit sig icke böra bifalla förslaget oförändradt, men till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antagit följande förslag till ändrad lydelse af nämnda §§ i riksdagsordningen:

§ 6.

1. Första Kammarens ledamöter skola, till ett antal af etthundra-femtio och för en tid af nio år, utses af landstingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga.

2. Hvarje landstingsområde och sådan stad, som nu är nämnd, utgör en valkrets, för hvilken, efter folkmängden inom dess område, väljes en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en etthundra-femtionedel af rikets folkmängd.

3. För valkrets, som har mindre folkmängd än i mom. 2 sägs, väljes dock en riksdagsman.

4. Derest det antal riksdagsmän, som med tillämpning af stadgandena i mom. 2 och 3 bör utses, icke uppgår till etthundrafemtio, skola, för ernående af detta antal, de valkretsar, hvilkas folkmängd mest öfverskjuter de tal, som enligt mom. 2 äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarne, vara berättigade att hvardera välja ytterligare en riksdagsman.

5. Det antal riksdagsmän, hvarje valkrets, enligt ofvan angifna grunder, eger utse, bestämmes hvart tionde år af Konungen; dock må hvad sålunda bestämmes icke lända till inskränkning i vald riksdagsmans rätt att under föreskrifven tid utöfva riksdagsmannakallet.

6. Upphör stad att i landsting deltaga, må, så länge då gällande bestämmelse om riksdagsmännens antal för de särskilda valkretsarne länder till efterrättelse, stadens rätt att utse riksdagsman inträda allenast i det fall, att ledighet uppstår i den valkrets, staden förut tillhört.

7. Äro icke, då tillämpning skall ske af den i mom. 5 nämnda bestämmelse, så många ledigheter inom kammaren, att nya valkretsar, som i följd af stadgandet i näst förestående mom. ännu ej utsett riksdagsmän, samt gamla valkretsar, för hvilka ökning af antalet riksdagsmän bör ega rum, kunna samtidigt komma i åtnjutande af rättigheten att välja fullt antal riksdagsmän, skall, i afseende å ordningen för sagda rättighets utöfning dessa valkretsar emellan, gälla till efterrättelse: att nya valkretsar ega företräde framför äldre; att bland två eller flera nya valkretsar företrädet tillkommer den, som tidigast utträdt ur landsting; att valkretsar, för hvilka tillökningen i riksdagsmännens antal är grundad på stadgandena i mom. 2, ega företräde framför valkretsar, för

hvilka sådan tillökning härleder sig från föreskrifterna i mom. 4; att bland sådana valkretsar, hvilka på grund af stadgandena i mom. 2 ega välja ökadt antal riksdagsmän, den har företrädet, för hvilken detta antal är störst, eller, om antalet är lika för två eller flera valkretsar, den bland dem, hvars folkmängd mest öfverskjuter de tal, som enligt samma mom. äro bestämmande för riksdagsmännens antal inom valkretsarne; att bland sådana valkretsar, hvilka jemlikt mom. 4 ega utse ökadt antal riksdagsmän, företrädet tillkommer den, för hvilken det i samma mom. omnämnda folkmängdsöfverskott är störst; samt att i de fall, der folkmängdsöfverskottet, såsom lika stort för två eller flera valkretsar, ej kan tjena till grund för bestämmande af företrädet dem emellan, detta skall afgöras genom lottning inför chefen för justitiedepartementet i närvaro af tre bland fullmäktige i rikets bank och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret.

§ 13.

1. Andra Kammarens ledamöter skola till ett antal af tvåhundra-trettio, deraf etthundrafemtio för landet och åttio för städerna, väljas för en tid af tre år, räknade från och med januari månads början året näst efter det, under hvilket valet skett.

2. Å landet, hvartill i fråga om riksdagsmannaval äfven räknas köpingar, utses för hvarje domsaga en riksdagsman. Understiger domsagornas antal etthundrafemtio, skola, för ernående af det bestämda antalet riksdagsmän, de folkrikaste domsagorna, så vidt ske kan häradsvis inledas i två valkretsar, som hvardera välja en riksdagsman. Öfverstiger domsagornas antal etthundrafemtio, skola, i den mån sådant erfordras, domsagor, som gränsa intill hvarandra och hafva minsta sammanlagda folkmängden, förenas, två och två, till en valkrets.

3. I stad, hvars folkmängd uppgår till eller öfverstiger en åttiondedel af folkmängden i rikets alla städer, väljes efter stadens folkmängd en riksdagsman för hvarje fullt tal, motsvarande en åttiondedel af städernas folkmängd. Städer, med mindre folkmängd än nu är sagdt, ordnas, så vidt lämpligen ske kan länsvis, i så många valkretsar, som, med iakttagande af att hvardera utser en riksdagsman, erfordras för uppnående af det i mom. 1 föreskrifna antal riksdagsmän för städerna.

4. Indelningen af omförmälda valkretsar, så ock riksdagsmännens antal för hvar och en af de städer, hvilkas folkmängd i och för sig berättigar dem att utan förening med annan stad välja riksdagsman, bestämmes, efter ofvan angifna grunder, hvart tiende år af Konungen.

Den ordning, som sålunda fastställles, vinner ej tillämpning förr än vid de val, hvilka näst derefter, enligt § 15 mom. 1, skola ega rum. Köping eller annat samhälle, som erhåller stadsprivilegier, räknas i fråga om riksdagsmannaval fortfarande till landet, till dess ny valkretsordning varder fastställd.

5. Uppgår städernas folkmängd till mer än åttio tvåhundra-trettiondedelar af folkmängden i hela riket, skall det här ofvan föreskrifna antalet riksdagsmän tvåhundra-trettio utses för landet och för städerna efter förhållandet mellan folkmängden å landet och i städerna. Det antal riksdagsmän, som sålunda bör utses för landet och för städerna, bestämmes af Konungen vid fastställande af den i mom. 4 omförmälda ordning, dervid i öfrigt stadgandena i mom. 2 och 3 skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

§ 15.

Val till riksdagsmän i Andra Kammaren verkställas inom september månads utgång näst före början af de tre år, för hvilka valen gälla.

Förordnar Konungen nya val eller afgår eljest riksdagsman för Andra Kammaren innan den tid, för hvilken han blifvit vald, tilländalupit, verkställles ofördröjligen inom den valkrets, som utsett den afgångne, nytt val för den återstående tiden.

§ 16.

Å landet väljes riksdagsman medelst elektor. För hvarje kommun utses inför kommunalstämmans ordförande en elektor och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af ett tusen. Desse elektor sammanträda till riksdagsmannaval inför domhafvanden i den domsaga, till hvilken valkretsen hör, eller, om två domsagor äro förenade till en valkrets, inför domhafvanden i den af dessa domsagor, hvilken den största folkmängden eger.

I de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, utses inför magistraten en elektor för hvarje stad och derutöfver, efter folkmängden, en för hvarje fullt tal af femhundra. Desse elektor sammanträda till riksdagsmannaval inför magistraten i den stad inom valkretsen, som största folkmängden eger.

Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det omedelbara valsättet, derest flertalet af de röstbe-

rättigade så beslutar. Då förslag härom af de röstberättigade i en kommun väckes medelst beslut, fattadt inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat, varder sådant meddeladt Konungens befallningshafvande, som från öfriga till valkretsen hörande kommuner inforrar de röstberättigades röster och utfärdar kungörelse om utgången, efter thy som de flesta afgifna rösterna varit för bifall eller afslag. I sistnämnda fall kan frågan icke förr, än en tid af fem år derefter förflutit, å nyo upptagas. Beslutas åter förändringen, träder den i kraft vid det val, som näst efter en månad från kungörelsens utfärdande inträffar och gäller för en tid af minst fem år, hvarefter beslut om dess upphörande kan på lika sätt som om dess införande fattas. Vid de omedelbara valen afgifvas rösterna, särskildt för hvarje kommun, inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat; och skola för rösternas sammanräknande och fullmagts utfärdande åt den, som de flesta rösterna erhållit, valprotokollen insändas, för kommunerna å landet till domhafvanden och för städerna till magistraten i den stad, som största folkmängden eger.

I stad, som har att ensam sända en eller flere riksdagsmän, för rättas valen omedelbart inför magistraten; och må, der flere riksdagsmän skola utses, staden, på sätt om val till stadsfullmäktige är stadgadt, kunna indelas i valkretsar. I stad, der magistrat ej finnes, skall den för sådan stad särskildt tillsatta styrelse eller dess ordförande taga den befattning med riksdagsmannaval, som enligt denna § samt §§ 18, 20 och 22 tillhör magistrat eller dess ordförande.

§ 22.

1. Är någon missnöjd med val till riksdagsman i Andra Kamraren, må han deröfver anföra besvär hos Konungens befallningshafvande i valorten eller, der fråga om val för flera domsagor eller städer handlagts inom särskilda län, hos befallningshafvanden i det län, der slutliga handläggningen skett. För det ändamål eger klaganden hos domhafvande eller magistrat, som slutligen handlagt valfrågan, äska behörigt protokollsutdrag, hvilket genast eller inom högst två draga derefter bör till klaganden utlemnas; och skall han, vid förlust af talan, sist inom åtta dagar efter valförrättningens slut ingifva sina besvär till Konungens befallningshafvande, som, på sätt i 11 § stadgas, lemnar vederbörande tillfälle att sig förklara samt sist innan nästa dags utgång, efter det den för förklarings afgifvande bestämda tid tilländalupit, sitt utslag i målet utfärdar.

2. Den med Konungens befallningshafvandes utslag missnöjde eger att, sist inom åtta dagar efter deraf erhållen del, till Konungens befallningshafvande inlemna sina besvär stälda till Konungen, hvarefter med målet vidare så förhålles, som ofvan i 11 § sägs.

3. Vill någon klaga öfver beslut, hvarigenom af honom gjord afsägelse af riksdagsmannaupdrag ej blifvit godkänd, förfares i afseende derå, om afsägelsen egt rum vid valtillfälle, enligt mom. 1 i denna § och, om afsägelsen efteråt skett hos Konungens befallningshafvande, enligt mom. 2.

§ 28.

Hos Konungen göres af hvardera kammaren anmälan om de ledigheter inom kammaren, hvilka skola under samma eller innan nästa riksdag genom val fyllas, hvarefter Konungen anbefaller dess befallningshafvande föranstalta, att nya val anställas.

Om emellan riksdagar ledighet i någondera kammaren genom ledamots afgang uppstår, åligge Konungens befallningshafvande, när den afgångne tillhört Andra Kammaren, att föranstalta om nytt val; och, då den afgångne varit ledamot af Första Kammaren, att om ledigheten göra anmälan hos Konungen, som förordnar om nytt vals anställande.

Stockholm den 27 april 1892.

Med undersätlig vördnad.